

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Betänkande Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen - en utvärdering (SOU 2018:14)

Datainspektionen har granskat betänkandet huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Datainspektionen lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Datainspektionen har förståelse för att det finns problem med den nuvarande lagstiftningen men ser att det saknas en integritetsanalys av vad det utökade tillämpningsområdet kan ge för konsekvenser för den personliga integriteten.

Behovet av en integritetsanalys

Var och en har rätt till skydd för sitt privatliv och skydd av de personuppgifter som rör honom eller henne. Det följer av Europakonventionen, Europarådets dataskyddskonvention, EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, dataskyddsförordningen, det nya dataskyddsdirektivet och regeringsformen.

För att kunna svara på frågan om ett författningsförslag är förenligt med reglerna om skydd för den personliga integriteten i grundlagarna och EU-rätten behöver man göra en integritetsanalys. En integritetsanalys ska särskilt svara på frågan om konsekvenserna för den personliga integriteten som en föreslagen personuppgiftsbehandling medför är proportionerliga i

förhållande till det man avser uppnå med behandlingen. I detta ingår att bedöma om behandlingen av personuppgifter är nödvändig utifrån de avsedda ändamålen med behandlingen och om det finns alternativ som är mindre integritetskänsliga. En förutsättning för en sådan analys är en noggrann kartläggning och beskrivning av den föreslagna personuppgiftsbehandlingen och en analys av vilka konsekvenser för den personliga integriteten som behandlingen medför eller kan medföra.

Förslagen om ändringar i bidragsbrottslagen (2007:612) respektive i lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen innebär en utvidgning av tillämpningsområdet i förhållande till nuvarande lagar. Dels föreslås att den krets av mottagare för ekonomiskt stöd som omfattas av lagarna ska utökas och dels att underrättelseskyldigheten även ska omfatta kommunerna. Därtill ska också utbetalningar i form av pensioner omfattas. Vidare föreslås preskriptionstiden för ringa respektive vårdslösa bidragsbrott utökas från två år till fem år. Dessa ändringar innebär att personuppgifter kommer att behandlas i högre utsträckning än tidigare samt lagras under längre tid. Någon utförlig analys av vad denna utökade personuppgiftsbehandling kommer att medföra har dock inte gjorts.

I betänkandet hänvisas visserligen till förarbetena (prop. 2007/08:48) till lagen om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och till Utredningen om välfärdsbrottslighet (SOU 2017:37) och till vad som där angavs om frågan om integritet. Förevarande utredning instämmer i de bedömningarna och anser att intresset och nyttan av att uppgifterna utbyts är av sådan betydelse att det står i rimlig proportion till det eventuella integritetsintrång som kan uppstå.

Datainspektionen anser att den bedömning av konsekvenserna för den personliga integriteten som utredningen har gjort inte är tillfredställande. Datainspektionen vill här framhålla att varje utökad behandling av personuppgifter utgör ytterligare ett ingrepp i den personliga integriteten. Enbart det skälet att befintliga lagar redan medför personuppgiftsbehandling innebär inte att det saknas anledning att analysera konsekvenserna av att fler mottagare respektive fler myndigheter föreslås att omfattas av de båda författningarna. Dessutom innebär respektive författning att personuppgifter avseende hälsa kan komma att behandlas. Eftersom sådana uppgifter anses vara känsliga personuppgifter bör dessa hanteras med varsamhet. En analys av om och hur författningarna generellt sätt är förenliga med tillämpliga bestämmelser bör göras för att säkerställa att känsliga personuppgifter inte behandlas i strid med gällande rätt. Vidare kan författningarna komma att

medföra behandling av personuppgifter om lagöverträdelser. Även om dessa personuppgifter inte utgör känsliga sådana anses de vara integritetskänsliga och åtnjuter därför ett särskilt skydd genom bl.a. artikel 10 i dataskyddsförordningen. En bedömning av författningarnas förenlighet med gällande rätt bör göras även här.

Detta yttrande har beslutats av enhetschefen Charlotte Waller Dahlberg efter föredragning av juristen Maria Davidsson.

Charlotte Waller Dahlberg

Maria Davidsson

Charlotte Waller Dahlberg, 2018-06-14 (Det här är en elektronisk signatur)